

Baltijas Semkopis.

Matja: par gadu 2 r. p. puša 1 r. 10 l. p. 3 meša. 60 l. ar pē-
stūstānu par vaku 2 r. 60 l. 1 r. 40 l. 90 l.; Jelgavā ar pē-
stūstānu 2 r. 30 l. par gadu. — Apstēstānās vēstās:
Jelgavā: pē redaktājs, Lušas l. gr. bodē, Klein l. pēstāns;
Rīgā: Kaptein l. gr. bodē, leclā Kālejuclā, Nr. 4. G. Wilmāna
l. bodē, Peterb. pēstānā, Kalku-clā Nr. 18. Jēnā brāļu Būch,
tagad Mirjs l. gr. bodē, Kalku-clā; un Rūgā l. grāhm. bodē pē Sē-
wahrteem Nr. 59; Bāuclā: pē aptekā Gōrke l.; Rūdlā: Bēn-

borna wahju grāhm. bodē un pē teesā-st. Schepsh l.; Lāfclā:
pē Stīsen l.; Dōbelē: pē kopmānā Davidowsh l.; Zēstā:
(Wenden) pē Blāhmsh l.; Wālmēerā: Tēn l. grāhmā bodē;
Wālfā: Rudolf l. gr. bodē; Rūstēnē: Alfdāna l. gr. bodē; Pē-
pajā: Kāto. grāhm. bodē; Wiltēnē: pē dīstās wēclā J. Schulz
Wēgclā pē Inspektora Vogel. Sludinājums, 6 tap. par rin-
dinu, war nodot wifās šimīs wēclās. Redaktājs adreje: „Balt.
Semkopja redaktājs Jelgavā“ (Katoļu clā, Nr. 2).

2. gada-gabhjums.

Nr 32.

Jelgavā, Pēktdeenā, 13. augustā.

1876.

Rahditājs: Lauksaimniecība: Mūshu seemas-labība. (2. Kweefchi.) — Rahdswhrds
pabr lopu-fovschānu un pabr lopu pēznāblāmības ihpāschāhm it fēwifchki. — Dāhrfā
darbi preekšč auguštā mehnefchā. (Belgums.) — Witenēfchā darbi auguštā mehnefch. —
Wispāhri gādā dāfā: 28. Wīdsemes skolotāju-fapulze Wālfā. (Eurpinājums.) —
Atbilde Pālejas Alfrēdā l. — Sīnās. — Sludinājumi.

Lauksaimniecība.

Mūshu seemas-labība.

2. Kweefchi (pūhri).

Kweefchi pagehr jau lehnaku klimatu (gaisu) ne lā rudfī, to fchīnī gadā efam it fklaidri redsejufchī, jo kweefchi pagahjufchā seemā pē 25 grāhdeem fāltuma bēš fneega fegas nāw īsturejufchī; tur, kur tee wehl mehrenus auglus atmetihš, tōš aīsfargaja fahdas zellas beefa fneega fahrta. Kweefchi ir nō wifāhm labības fchīrahm tee fmalakēe, tee wehrtigakēe; nō wīnu graudeem atlez wīswairaf un wīslabakēe mīlti, tadēhl wīni tad ari ir tee wīsdāhrgakēe. Bet wīni ari pagehr labu, fīngru semī un atnem tai it labu dāfu nō fwarīgafāhm barības-wēelahm, kāmdehl mehš tad ari kweefchu-semī katru reīf fīpri mehšlojam.

Ihstā kweefchu-semē, kās, ja to pareīfī apstrahdā, wīsdro-
fchakāhs un bagatākāhs plaujas īsdod, ir smagā gluhdas-semē, kām daudī humus (truhdu) klahf; pēhž tam nāhl labī fpehžīgā mahlu-semē, kās uf pūfī fatur gluhdu, uf pūfī fmlītīs un fahdu 1 lihds 2 prozentes kalku. Preekšč wifāhm wēglafāhm semes fchīrahm kweefchi nāw derīgī, jo tahdā semē tee fālmōš gārī nē-
īfāug un īsdod gan fmagus graudus, bet kōtī māf, kāmēhr purwa-
semē, kād kweefchu stahds nō pawafāra fālnāhm nēteek īfjeltš, daudfklahrt wairumu fālmū, bet ar weenu tīfāi wēglus un fīklus graudus īsdod.

Ja zītādī labā semē nē-īsdod labus kweefchus, lai gan fchō semī labī mehšlotu, tad tāi truhkšt kalku, un fchahdā gadījūmā labš mergēš brīhnišchki īslīhds; nē tīfāi preekšč kweefcheem, bet ari preekšč ahbolīnā un fīrneem; wīseem trim ir daudī kalku semē wājādīgš. Kā jau augfchā pēeminēts, tad kweefchi pagehr labī fpehžīgū semī, it ihpāschī wezu semes fpehku; bet ar jānu mehšlofchānu wājagā īfmanīgām buht; ja pā fīpīru ar stāllā mehšleem mehšlo, tad kweefchi daudfklahrt tīf leelīfki fālmōš īfāug, kā tee drīhš wēldrē fākrīht un tīfāi fīktus graudus īsdod. Bet ja tātšchū preekšč kweefcheem grīb fpehžīgī mehšlot, tad daudf wairaf labumu atnefš, kād uf pūfī ar stāllā mehšleem un uf pūfī ar mīnerāf-mehšleem (fklunf. mehšleem) mehšlo, preekšč kām tāpāt fāulu-mīlti kā superfoffāts kōtī derīgī. Wīfās wēglakās semes-
fchīrās fīpīrāfā mehšlofchānā ar stāllā-mehšleem kweefcheem nēfā nēfklahdē. Preekšč teem wājagā semī krestnākt un ruhīgākī fagatāwot, nē kā preekšč rudseem, kās daudfklahrt ari wehlā wā-
fāras-papuwē labī īsdodāhs, kur kweefchi tīfāi māf preekā darītu. Smagu semī wājagā jau pēe lāfā pawafārā pīrmo reīf āpār; wehl labākī buhtu, kād tās jau rudēnī preekšč tam nōīktu; ja tad pēe otrās arfchānās mājā mehnefī mehšlī teek nēdīfī eē-artī, un kād treschō reīf tad fahdas zellas dīfāfī jau jūlījā eēfāklumā fchō semī āpār, kā tā lihds īfāugūstā wīdu labī atgulejufchš, tad pūslīhds droschī wār uf labu kweefchu rāschū zēret. Ar weenu ir

leela wainā, kās weenumēhr pātē fēwī fōdā, kād semī nē zīf īfī preekšč fēhšchānās-lāfā daudfklahrt āhtrūmā ar. Preekšč kweefcheem wājagā pēhž weenā gādā ahbolīnā tīfāi labī dīfī art, bet ar weenu jau jūlījā eēfāklumā, kā eē-artās ahbolīnā fāknēš wāretu fāpūht. Pēhž dīwī un trīhš gadu ahbolīnā pēeteek, kād dīwreīf ar, pīrmo reīf nēzīf dīfī pēhž Jāhneem, otrū reīf jā-ar, jūlījā, dīfī; pēepālīhdīfās-mehšlī teek pēhž tam ar fēhklū nēdīfī eē-artī. Bēf ahbolīnā un bārības wīhkeem mehš mūshu semē pr eekšč kweefcheem nēwārām nēfāhdās zītās labības fēht, tāpēh kā mums ari kweefchi pēe lāfā semē jānōguldā; tās ir kōtī fīktī, bet pēe tam nē kā nēwār labot.

Kweefchi pāschī ar fēwī ir nēfāderīgī; tīfāi kōtī labā semē tōš pēhž 4 lihds 5 gādēem tānī pāschā wēclā drīhkt atkāl fēht; fīktāfā semē to nēdrīhkt preekšč 7 lihds 8 gādēem darīt, jā nēgrīb ar weenu fīktākās rāfchās pānāhkt.

Wīslabakāis fēhšās-lāfš preekšč kweefcheem ir tāhš deenās nō 15tā lihds 25tām āugūstām. Lāi nēfāfā, kā tās ir pār āgrū, jo ari kweefcheem wājagā rudēnī labī eēfēl, jā teem buhš leelu fālnū lāimīgī pāhrzēest. Uf wīfū wīhšī ir āgrākā īfšēhā droschāfā. Jā kweefchu stahds preekšč seemās ir fpehžīgš, ar labāhm fāknēm dīfī semē eēfāknōjēes, tad ari wehlāhs pawafārā fālnās daudf māfāf fklahdē, kurpīrēti wāhji stāhdi kōtī wēegli nō semes teek īfjeltī. Daudfklahrt gan nōteek, kā ari wehlu īfšēhtī kweefchi tātšchū labu rāschū īsdod, bet droschī uf to nēwār zēret. Ari pēedfīhwojūmī māhžā, kā āgrī fēhteem kweefcheem nō ruhšās daudf māfāf jāzēefch, nē kā wehlu fēhteem. Kād rudfī fāufū fēhšās lāfku mīhl, kā semē pēe eēfchānās pūt, tad preekšč kweefcheem ir derīgākī, jā semē ir zīf nēzīf mītrā, jo tās ir labā fīhme, kā fēhā āhtrī un weenlīhdīfīgī īfdīhgt. Kweefchus ari wājagā drūfzīn dīfāfī nē kā rudfūs eē-art, fahdas 3 zellas dīfāfī, un preekšč fchī darbā ir labās semēfchū-eēfchās (Schaaregge) wīfū labākāhs, lai gan ari māfāis Kursemes arklīs preekšč tam kōtī labī īfleeto-
jāmš. Jā smagā semē pēhž pēhdejāhs eēfchānās pāleel ari māfī semes kankāfī, tad tās preekšč kweefcheem ir wairaf pār labu nē kā pār fīktū, tāpēhž kā stāhdi fīrāp kankāfēem semā wairaf ir āīsfargātī. Kā kweefchu fēhklāi wājagā zīf eēfēhāmš labāi un tīhrai buht, tās ir nō fēwīs fāpīrotāmš; tās pēe īf kātās fēhklās ir wājādīgš, bet wīfū wairaf tātšchū pēe kweefcheem, jo tīfāi nō pīlnā grādā wār pīlnās, fmagās wāhrpās fāgādīt.

Ja kweefchōš ari bījā tahdī grādī, kās ar brāntu fāflīmufchī, tad fēhklū wājagā wītrīolā-uhdēnī māfāt un to tānī wīsmāfāt 12 stundās atstāht, jāur kō brāntā fēhnītes teek nōnāhwētās. Tūmāfās īnās pāhr to jau ir 30. numurā pāfneegtās.

Kāhdu kweefchu fōrtī buhš fēht, uf to buhtu grūhtī atbīdēt; fchōdēem pāhr to mehš tīfāi it īhšī pēefīhmesīm, kā pāfārkānī kweefchi preekšč īf kātās fmagākās un ari mūshu āufstākās semes derīgākī, kurpīrēti gāīfchī dīfēlānēe kweefchi preekšč wēglakās semes derīgākī, un nō leela āufstūmā wāhrīgākī. Ar fweīfchāhm āhrfēmju fōrtēhm mums fchē wājagā īfmanīgī āpēetees un pā preekščū ar māfūmū īfmehgīnāt, wāj tāhš preekšč mums derīgās. Tahdā semē, kās preekšč kweefcheem nāw wīfāi droschā, fājāuf-
kūmš uf pūfī nō rudseem, uf pūfī nō kweefcheem īsdod daudf bāgā-

taku raschu, ne kà skaidra kweeschu sehja; tikai wajaga kahdu agru kweeschu forti isfraudsit, kas ne dauds wehlaki par rudseem gatawojahs.

Lai buhtu kahda kweeschu sorte buhdama, — winas labas ihpashibas usturahs ilgi, ja wisu ispilda, ko kweeschi preeksch sawas sekmes pagehr; veeklahjiga seme, peenahziga mehflschana, semes vareisa sagatawofhana, sehklas wislabakà istihrischana, wiswairaf pee tam peepalihds. Bet ja kweeschi fahl sawu dabu pahrwehrt, sawas labas ihpashibas (kahdibas) saudet, nu tad sehklas mainischana ir wajadfiga un deriga.

Wisu zitu, kas us to sihmejahs, kà ar kweescheem pawafarà ja-apeet, kahdu zitu reis mehs pahrrunasim; schodeen mehs tikai sehjas-laihu eewehrojahm.

Bez-Sachtē.

Sintenis.

Kahds wahrds pahrlupu-kopschann un pahrlupu pehznahkamibas ihpashibahm it sewischki.

(Stat. Nr. 25., 29.)

Ka no wezakeem us behrneem sifialogigà wihse pahreet dsihwē peesaminatahs ihpashibas, to mums peerahda daschadi gadijumi. Tà mehs redsam, ka kad wezaki ir spirgti, weseli, ari behrni rodahs tahdi, bet kad wezaki ir zaur grehtu darbu jeb ari zaur kahdeem ziteem eemesleem nonihkufchi, tad ar behrni rodahs wahrguti. Bet tik lihds ka wezaki ir spirgti, weseli, tad ar behrni rodahs spirgti un weseli. Tà ka neweena likuma naw bes inehmeeneem, tà ari schim likumam ir fawi isnehmeeni. Mehst teizahm, ka wairaf gadijumds ir behrni wideji stary tehru un mahti un teescham atgadahs, lai gan ne beeschi, ka behrni ir wairaf jeb ar pa wisam lihdsigi waj nu pirmam, waj ari pehdejai; schinis gadijumds ir kahdam no wezakeem ihpashs spehks, kas top faults par personigu spehju, sawas ihpashibas pahrwest us saweem pehznahkameem. Schi ihpashiba ir waj nu no gauschi leela swara preeksch kreetna lopu kopeja, waj ari no samaitadama eespaidda preeksch nesinatneeka. Peenemsim: pulkà ir bullis ar personigu spehku, sawas ihpashibas us pehznahkameem pahrwest.

Ja nu schis bullis pilnigi ir derigs tanì saimneejibà, kur winsch ir, t. i. ja no wina radahs teli ar tahdahm ihpashibahm, kahdi saimneejibà ir wajadfigi — kreetna peena waj ari galas lopi, tad winsch ne-ilgà laikà war wisu pulku pahrlabot. Bet ja winsch ir slihts, ko sinatneeks tuhlin isbrahkehsh, bet nesinatneeks jo turpmafaturehs, tad tas ari tahdà vashà laikà wisu pulku samaitahs. Daschs tik us to skatahs, ka wehrfsh ir brangs un tauks un schahdu tur par to labako, pat preeksch peena gowim, kuras tatschu, kà sinams, ne kad nedrihtst taukas buht. Augschà peewestam wispahrigam pehznahkamibas likumam ir ari wehl weens wairaf eewehrojams isnehmeens, kas lai gan gauschi reti, bet tomehr peepildahs. Pehz schi isnehmeena behrni naw lihdsigi ne tehram ne mahtei, neds ari wideji stary teem, bes stahda preekschà pa wisam ko jaunu; scho isflehgumu is wispahriga pehznahkamibas likuma Kreemi fauz par „НОВООБРАЗОВАНИЕ“, kas par latwisli buhs „jauntaisischanahs.“ Schi ihpashiba pehztam, waj nu wina ir laba jeb slihta, ir jau neween reis bijusi mahzi-teem lopu-kopejeem preeksch jaunu fugu fasneggshanas. Tà wairaf gadus atpakaf kahdà merino aitu pulkà, Franzija, parahdijahs tekulis, kas nebija lihdsigs ne weenai aitari no wisa leelà aitu-bara, bet isfchtrahs zaur sawu smalku, garu, sildam lihdsigu wilnu. — Tè turu pa wajadfigu peeminet, ka merino aitu wilna naw taifna, bet smalki zirktaina. Minets aitu ihpashneeks, kà kreetnis lopu-kopejs, tuhlin scho tekuli eewehroja, kur zits kahds to warbuht to buhtu pahrlaidis. Winsch tekuli tuhlin no pulka atschlibra, ismekleja preeksch ta labakahs aitas, gribedams ismehginat, waj tahs sawas kreetnas ihpashibas pahrstahdihsh us saweem pehznahkameem. Israhdijahs, ka winsch tos gauschi labi pahrstahdija, zaur ko nu pehztahdeem gadeem ir radusees jauna aitu fuga, kas gan tagad wehl is masa pulzina fa-

stahw, bet, kà bes kahdas schaubischanahs gaidams, nahkotnè buhs weena no tahm wis eewehrojamafahm aitu fugahm.

(Turpmaf beigums.)

Dahrfa darbi preeksch augusta mehnescha.

(Stat. Nr. 31. Beigums.)

Saknu dahrfa manigi us to jaluhko, lai nesahles sawas sehklas ne-iskaisa, tadeht tahs tschakli postamas. — Genahkufschos siphokus, kiplokus zc. war nonemt un sausa weeta usglabat. Agro sirnu dobes, jeb ziti pliki palikuschi semes gabali ja-usar, jeb ja-usrof un tur tad wehl jafehj spinates, redises, salati preeksch sebakas bruhfshanas. Kirbji pagehr tagad pee sausa laika sipru leeschanu. Jaunas semenu dobes tagad bes kaweschanas jastahda, wezahs no nesahlehm jatihri un ja no tahm jauni stahdini naw wajadfigi, tad ari wisas wihthes tahm ja-atrauj. Til lihds kà awenehm augli nonemti, tad wezee kofi — lihdschinigee augtu deweji — isgreeschami un no jaunahm atwasahm pee katra kruhma 3—5 tahs labakahs atstahjamas. Schis nu pee meeteem ja-peeseen un seme tè pa starypahm labi fuhdojama un usrokama. Ari schè ir strutas tagad toti derigas. — Wisas eenahkufschahs saknu sehklas wajadfigà laikà ja-nogreesch un sausa weeta jafschahwe, jatihri un katra sorte ihpashchi ja-apsihme. Kad nu tikai no laba pilniga sehklas grauda labi augli gaidami, tad lai ne kahdà wihse to ne aiskawejam, kas labai sehllu audseschanai derigs. —

Mehtras, majorani, zehberinsch zc. seedu laikà nogreeschami un ehnà, sausa weeta ustaupami. Wehl daschas zitas sahles, seedi jeb saknes, kas preeksch saimneejibas-apteeka toti derigas, kà wehrmeles, kumelites, pleederu seedi, tihlara sahles, (Schafgarbe) kalmu saknes, kehmeles, leepu seedi zc. ir ari wasarà eegahdajamas. —

Tiklihds kà apineem spurdses bruhni-dseltenas metahs, tad wihthes 2 pehd. pahrlupu semi nogreeschamas un seedi nolafami. Ir scheem tagad derigs, semi pa starypahm fuhdot un ustrakt. Pagahjuschà un ari schi mehnescha eesahkumà, tik lihds kà baltee taurini fahl saknu dahrfa skraidalet, tad wisas kahpostu sortes arweenu ja-pahrluhko un dseltenahs taurinu olinas, kas wiswairaf layu apalschpusè buntindsh 40—90 kopà fadehstas, ja-isposta. Saimneezehm, kas tagad to eewehros, tahrpi kahpostus neno-ehdihsh, jo tagad tee ar masu puhlinu ispostami. — Tad tik tahrpus lasit, kad tee jau pahrlapahm isflichduschchi, ir dauds par sebu, un leelais darbs. —

Buku dahrfa lai ne aismirstam georgines un ari wehl zitus augti augofschus stahdus pee meetineem peesaisit, nesahles israwet zc. Jau fenaf famestas lapas, nesahles, melenas un daschus zitus dahrfa netihrumus wajag tagad walas brihdi pahrrakt jeb pahrkraut, tà ka tas, kas lihds schim wirsù stahwejis, un atkal apalschà nahl; zaur ko tee ahtraki sapuhst un pehztam labu semi preeksch lezeekteem, puku-podeem un puku dobehm atmet. — Genahkufschas puku sehklinas arweenu janolasa. — Tulpes, gosdiki — narzises, — baltahs un farkanas lilijas, kà ari daschas zitas seemzeetes, kad tahs lihds trihs gadi us weenu weetu auguschas, tagad wajag pahrstahdit, tas ir, wina saknu pudurus zc. isdalit un prischà weeta pahrzelt. — Wehl arweenu war roses un zitus puku kruhmus jeb kokus ar dusofschu pumpurinu okuleeret. — Ja seemas-lefkojas un goldlaki dahrfa audseti, tad schee tagad podds stahdami un pirmas deenas ehnà turami un ruhpiגי aplaistami. Saprotams kà no pirmahm tikai pilnseedes nemamas. — Wehl arweenu pee rosehm daschadi schahdigi tahrpi un kust oni rahdsh, kuras possit lai ne apnihkstam. — S. R — 18.

Biteneeka darbi augusta mehnesi.

1) Wisds widds, kur medus truhst, nesamais laiks beidsahs augusta mehnesi. Kad medus jaukas deenas wairsh nekrahjahs.

stropõs, bet masumâ eet, tad bitehm jau rudens ir klast un nefamais laiks pilnigi nobeidsees.

2) Kad nu trani tilai preeksch mahtischi apwaisfloschanas ir wjadfsigi, tad pahr to naw jabrihnahs, ka bites sawâ apbrihnojamâ fainneeziabâ, kad schee (pr. trani) winahm wairs naw wjadfsigi, no teem atswabinajahs. Trani bitehm wairs naw wjadfsigi, ja tahs us speetoschanu nedomâ. Kad nefamais laiks beidsees, tad bites wairs negrib speetot, un tas noteek wahjõs widõs — augusta, toti reti julija mehnesi. Ja nu strahdneezes grib tranus isdeldet, tad winas isposta tranu perekli. Kad tas ir padarits, tad top sfejosee trani no augsch'dakas, kur medus atronahs, us apakschu (ari no perefchanas ruhmes us stropa dibina) nodsihti, kur tee badâ nomirft. Leelaka dala no teem isbehg paschi no stropa, jeb top isdsihti, un beidsot wisus aultums un bads nobeidst. Dselonu darba-bites isleetâ toti reti pret traneeem. Beswades stropi nedsen tranus ahra, tadeht ka tee, kaut ari par welti, us jaunu apwaisfojamu mahti zerè. Saime, kurai pa wisam ne-augliga waj tranu dehjoscha mahte, dsen ari tranus. Si tranu perofchas faines tomehr netop wisi trani isdsihti, tadeht ka ar weenu no jauna nahk klast. Tadeht tranudsihschana naw ne kahda ihsta sihme, ka mahte ir kahrtiga.

Tâ tad nu trani dsihwo no pawafara (maiija mehnescha) lihds nefama laika beigahm (augusta mehnesim). Bet ka wini war ari ilgaki dsihwot, to peerahda ta ar tranu dehjoschu mahti eeseemota faime, kurâ ap wafaru wehl laba teefa tranu atrodahs.

3) Lihds ar nefamo laiku ari perefchana apstahjahs, tadeht faines paleek aisweenu masakas. Nefamâ laikâ bites reti ilgaki par 3 mehnescheem dsihwo, 1 1/2 mehneschi ir tai laikâ winu zaurmehrigs wezums; jo schini laikâ winas nostrahdajahs. Behz barona Berlepscha ihpaschas ispehtischanas warot bites lihds 11. mehn. dsihwot; zaur zaurim nemot nefama laika beigâs un pehz tam peretas bites dsihwo 8. mehneschus, t. i. wiszaur seemu lihds nahkoscham pawafaram.

4) Gesehzeji loti labi dara, kad tee augusta mehnesi, pehz tranu kauschanas wehl reis wisus, ihpaschi tos, kam julija mahtes atnehma, ismelle, waj wineem mahtes ir. Katram stropam, kuram mahtes naw, ir tuhdat kahda jadod, kuru is masajeem stropineem war isnemt, bet ta ir kahdas 2 deenas jatur krahtinâ; ari ir kahdas 5 waj 6 perekla lapas ja-usleek lihdsi krahtinâ.

5) Augusta mehnescha widû fahl fili (Heidenkraut) seedet un sawu seedeschanu beids septembera mehnesi. Wini dod kahdas 3 lihds 4 nedelas labus seedu-putekkus un medus nesumu. Kam stipras faines un tufschu lapu pa pilnam, tas war zeret us seemas pahrtikas eeneschane.

6) Kad nefamais laiks nobeidsees, tad tuhlt wisi stropi japahrluhko. Ja labs medus-gads bijis, tad eefahzejs jau warehs masu medus-plauju turet.

Wispirms ir wiseem stropem medus-ruhmes jatufschõ. Us kahrehm atraadamahs bites ir tani paschâ stropâ atpafak jaeeflauka un kahres istabâ jaeees. Nu ja-ismelle perefchanas-ruhmes, jaeeehro un japeesihmè: a) zil medus, b) faines stiprum, c) mahtes rihziba un d) katra stropa wasku-kahres.

a) Saime, kurai naw 25 mahrz. medus un 7 garee jeb 14 masee rahmischî ar waskeem peeschuhfti, tahda naw eeseemojama, bet ar zitu tahdu saweenojama. Par fahdi tas nebuhs, kad ari 30 lihds 40 mahrz. medus atstahj, jo tad war droschi zeret, ka lihds nahkoscham nefamam laikam istiks. Lai waretu nowehrtet, zil medus ir, tad ir kahds peestrahdats rahmittis janoswer.

b) Bitehm wajaga til dauds buht, ka tad, kad seemâ wuse no tahm ismirtu, pawafarâ 4 lihds 5 rahmischî top ap; segti. Gesehzejs lai til nepeekrahpjahs ar faines-stiprumu; jo pehz nefama laika gul nesejas wairaf gar feenmalahm un pee lodsina, tâ ka eefahzejam widischka faime par toti stipru war isliktees.

c) Mahtes labumu gribedams wehrtet, wispirms flatees us perekli. Ja pereklis pehz faines stipruma un tufschu kan-

niru flaita deesgan isplatits, kad kannina pee kanninas — bes kanninahm ar medu — winu starpâ, tad ir mahte par eeseemojamu usskatama, kaut ari wina buhtu wezaka un ne til smula.

Us daschas mahtes atronahs masi kufainischi, reeksta bruhnumâ, lo par bischu-uti sauz. No utihm wisai apstahtu mahti nedrihft eeseemot, jo tahda mehds seemâ nomirt. Mahti war ahtri un weegli no scheem kufonischeem tihrit, kad to ais spahrneem tur un kahdas reises tabakas duhmus uspubsch; ais tabakas duhmeem apreibuschahs utis tuhlt nokriht. Sinams, ka ari tahda mahte, kura toti wahji rahpojahs un spoichi melna isskaltahs, naw eeseemojama.

d) Stropõs naw eeseemojams ar nepeebuhweteem rahmischeem, ihpaschi wirskahrtâ nedrihft tufschumi atrastees. Ari wisai jaunahs un fahrtas kahres naw derigas, jo us tahdahm ir bitehm aultia seemas-miga.

Saweenofchana rudeni ir toti weenkahrtigiga. Peeweenojamai faimei ir ja-atnem mahte un otrâ deenâ ir bites usstiprinama stropa medus-ruhme ja-eelaisch. Kad bites ar wisahm kahrehm wafarâ medus-ruhme un abas faines stipri apduhmo, tad tahs no medus-ruhmes pa nakti sawillsees perefchanas ruhme. Gandrihs wisas peelaitahs bites paleek, tilai kahda masa dala usmelle sawu wezu weetu; tatschu tahs ari bojâ ne-aiseet, jo tahs pee zitahm faimehm pee-ubagojahs. Kad bites apslaka ar medu, tad tahs tuhlt top usnemas un no winu wuse mahte breefmas nedraud.

7) Kad pehz eeseemochanas wehl buhtu ja-ehdinâ, tad tas jadara schini mehnesi, lai bites waretu eenesto medu kanninâs ariwahkot. Lai ar ehdinahschanu ahtri gatams tiftu, tad jaehdinâ leelas porzijâs. Tadeht ka wehl filts ir, spehz saime par nakti lihds 1 1/2 stropa medus schuhnds eenest. Lai laupischana ne-isjeltos, tad jasneeds ehdeens tilai tad, kad kresla metahs, un atkal no rihta ja-isnem, kamehr bites wehl nekreen ahra. Saime, kurai naw 25. mahrz. medus, ir ja-ehdinâ.

Kam medus naw pahrafi, tam ar zukura-schrupa ja-ehdinâ. Kâ zukura-schrups jataisa, pahr to jau stahstis „Balt. Semk.“ Nr. 14. sch. g. — „Biteneeka darbõs preeksch aprila mehnescha.“ K. Grünhof's.

Wispahriga dala.

28. Widsemes skolotaju-fapulze Walkâ.

(Stat. Nr. 31.)

Otrâ deenâ bij dauds wairaf jautribas, ne ka pirmajâ. Konferenze eefahlahs pulst. 9. ar dseefmas pantinu un wakareja protokola nolasischane, kura labu brihtinu aisnehma. Tad tureja Ruhjenes draudses skolotajs Schwach l. par „behrnu audsinaschane zaur behrneem,“ garaku runu, kuru winsch pehrnahs konferenzes usdewumâ bij isstrahdajis. Schis teikumõ gan skanot ehrmoti, bet esot tâ saprotams, ka behrni zaur sawu kopu-fahsihwi zits us zitu waj nu labu jeb taunu eespaidu isdarot. Katris, kas ar behrneem fastopotees, esot sawâ sinâ jau winu audsinatajs; ne ween zaur sawu darboschanos, bet ari zaur saweem wahrdeem weens behrns otram waj nu par peedausischanos jeb par labu preekschsihmi warot deret; labi tai skolai, kurâ laba faskana walda u. t. pr. Paschi wezaki daudskahrt pretojotees skolâ kahrtibai, behrnus nekahrtigi skolâ suhtidami. Pee mums ari sozialis idejas (sic!) isplatijuschahs, kuras no behrneem fargajamas u. t. pr. Un wisu pehdigi zeen. runatajs noklihdâ til tahk sawâ tematâ, ka fahka gari un plati par to paschu tematu runat, par kuru winsch jau bij preeksch diwi gadeem muhsu konferenzè runajis, proti par tematu: „Kâ laj skolotajs isfargajahs no apsebeschanas (Verkummerung); skolotajs apsebejot, kad winsch wairs tahlat nemahzotees: winsch apsebejot, kad wina familijas-dsihwè nekahrtibas; apsebejot, kad winam ne-esot eespehjams, familijas

dsihwi dibinat; apsebejot, ja winsch tikai ar semneekem apeijotees u. t. pr. Wisa runa un peeliktahs tehseš issauza jo dsihwu diskusiju, kura israhdiija, ka apstrahdatajs sawu tematu bij gluschi greisi saprotis. Tadeht tika tas pats temats us nahkoschu gadu noliktš schahdā paplaschinatā weidā: „Par behrnu audsinaschanu zaur behrneem, kā schi pati bei taisnas skolotaja peepalihdsibas noteef;“ scho tematu apstrahdat laipni apnehmahs Lugaschu mahz., zeen. Uimana lungs. — No Schweda k. tehsehmpeminesim tikai schahs: 1) Ir wajadsigs, ka skolotajs to winam ustizetu behrnu audsinaschanu pahr mahzibu stata u. t. pr.; 2) Skolotaja usweschanahs priwatā dsihwē wajag skolneekem par peemehru buht, un 3) Skolotajam jadsenahs sawā skolā labu kahrtibu (Ton) gahdat. — Skolotajs Bach k. no Katlakalna, pee Ribgas, runaja par tematu: „Par Wahzu walodas mahzifchanu Latweeschu behrneem“ proti tahdās skolās, kuras Wahzu un Latweeschu behrni kopā mahzami. No schihs runas mehš warejahm dauds mahzitees, wina bij tā pat kā Warrstadta k. runa, weens no teem wisu zeenigakeem vreekschnefumeem il katrā sinā. Wez-modes walodas-dreijmani dabuja plauku pehz plaukas. — Ar scho beidsahs vreekschpusdeenas protokolā nolassichana, kuru isdarija ar pa wisam zitadu weiklibu protokolists G. no Zgauneem, ne kā muhfejais A. schahs deenas konferenzej fahkotees. Tad runaja muhsu mihlots skolu vreekschneeks par daschadahm skolotaju- un skolās- buhschanahm, eepreeksch sawu noscheloschanu isfazijis, ka laiks winam deemschehl ne-atkaujot tā ar skolotaju buhschanahm nodotees, kā winsch teescham wehlotees; winsch aprahdiia ar skaitkeem, ka no 1865. gada fahkot skolu un skolotaju skaitš weenumehr audsis un jo deenas augot. Zgaunu datā esot schim brihscham 59 un Latweeschu datā 84 draudses-skolotaji u. t. pr.; tad jo projam winsch aprahdiija, ka muhsu seminari, kauschu wini gan deesgan draudses-skolotaju dodot, tomehr, wistim Zgaunds, vreeksch pagasta-skolotaju sagatawoschanas, pa masu esot; un pehdigi winsch darija konferenzej sinamu, ka jau soli sperti, ari Widsemes lauschu-skolotajus no nodoschanahm atswabinat, kuras teesibas krona-skolu elementar-skolotaji un kursemes lauschu-skolotaji jau baudot. Behrngada konferenze bij komiteju no 7 lozefkeem — pa dalai no mahzitajeem, pa dalai no skolotajeem-eewehejuse, ar to noluhku, par labeem Latweeschu lauschu raksteem pehz eephejas gahdat. Mahzitajs Uimana k., kā schihs komitejas vreekschfehdetajs, nu dema tuwakas sinas par minetahs komitejas darboschanahm. Luhdsis laj konferenze jau neta ar roku kerama, drukata, nekahdas kritikas negaidot, winsch tomehr warot pasinot, ka til lab kursemes kā Widsemes mahzitaju sinode, kā ari Latw. literariska fabeedriba, kauschu scheitan pehz leeleem publineem, — jo Bierhufa mahz. papreekschu un wisi Jaunlatweeschi tam palat — komiteju kā tahdu atsinuschas un ka Latw. liter. fabeedribas direktorija komitejai atlauschanu dewuse, us wiseem no winas drukā doteem raksteem tos burtus L. D. B. (Latweeschu draugu beedriba), par sihmi, ka ari wina ar scheem raksteem meerā. Tad par dascheem komitejai peesuhiteem, no winas atstumteem waj drukā nodoteem manuskriptem spreedumu dewis, un par grahamatahm, kuras wehl darbā esot, pasinojis, zeen. kom. vreekschneeks no sapulzes atlauschanu isluhdshahs, ar kahdu isdeweju kontrakti noslehgt, pehz kura winam wias no komitejas par derigahm atsihtahs grahamatas sawā apgahdeenā janem, bei ka winam ta teesiba buhtu, jeb kuru no winahm atstumt.

(Zurymal befgums.)

Atbilde Paleijas Alfreda kungam.

(Stat. „Balt. Semk.“ Nr. 29.)

Mani raksti un tulkojumi, kā: 1) Bruneneeks Teöbalds. 2) Derigas sinas un stahsti. 3) Ruhduls. 4) Loms un Anna. 5) geografija. 6) Kreewu lasichanas grahamatina. 7) Bihbeles stahsti. 8) Trihs tehwi weenā reisē. 9) Ods un Rods. 10) Dshwaina prejiba. 11) Puhzespreegelis un 12) Teatra dseeda-

tajs, ir vreeksch Latweeschu tautas rakstiti, no winas pirkti un daschi ar labpatifchanu lasiti.

Pehz Paleijas Alfreda k. domahm leela avgrehziba zaur tam notikuse, ka wirsraffiam esmu „no Th. Belmann“ fazijis.

Naw jel naw nekahda nelaimē! jo tizeet man, ka wias pats ar sawu roku esmu rakstijis un Latweeschi man to par launu nemems, ka ne-esmu „pahzELTS jeb tullots“ vreeschmejis. Kad es buhtu eedroschinajees kahdai grahamatai to wahrdinu „originals“ peelikt, tad sinams B. A. k. apsmeeschanu un stingru noteesafchanu ka nopelnitu algu peenemtu — bet — to nu gan ne-atradihš un tadeht ari B. A. k. bahrgi wahrdi man ne kahdas fahpes nedara.

Kad es sawā vreekschrunā eelsch teātra dseedataja faku: „Waj naw teesa, ka laba kupleja luga starpā dseedata, paschu lugu zeltin zel?“ tad tuhksfoschi or manis buhs weendš prahtōs. Tahlak B. A. k. saka, ka tahs kuplejas teātra dseedatajā esmu par labahm gribejis usflawet. Warbuht gan! jo kamehr B. A. k. man newarehs peerahdiht, ka zits krahjums „jozigas kuplejas“ saproteet labi „jozigas kuplejas“ labakas par manu krahjumu, tomehr „teātera dseedatajs“, kaut ari no wezu wejahm Noedera Wahzu kuplejahm nemtas, tomehr vreeksch Latweescheem, kas tahs pirmu reis lasa un dsird — it jaunās — stahwehs pirmā schkirā.

B. A. k. neapdomigi alojahs, kad winsch p. pr. saka: „Bet ja mehš nu par peemehru nemtum to skatu is Ruhkisha, kura bagatais Aispurwis atstumj sawu meitu Lihsi un schi firds aisgrahbdamā skatā eepihtum B. k. kupleju „Gan nelaimē ne bij, bet er'stiba tak,“ waj „paschu lugu zeltin zeltu?“ Us tam man ja-atbild, nebuht ne! bet es turpreti tahdu teātra wadona par neprahdigu usluhkotu, kas „jozigu“ kupleju kahdā firds aisgrahbdamā skatā eepihtu. Jozigu kupleju til drihktš joku lugā veecklahjigā weetā dseedat. B. A. k. tadeht ar sawu isfkaidroschanas peemehru sche kriht zauri un turklaht wehl peerahda, ka winsch neisprot kas „joks“ ir.

Us jautajumu: „Kas nu atleekahs no Th. Belmana?“ atbildu til dauds, ka to B. A. k. nei ar saweem gareem, ne ihseem gara spehkeem nespehj sanemt. Par tahlaku isfkaidroschanu sche klahht wehl peeminu, ka ilgās slimibas labad newareju „teātera dseedataja“ korekturi zauri luhkot — apgahdatajs turpreti atkal negribedams druku kawet, to lizis ar wiseem sezera mifejumeem nodrukāt, tadeht tee daschadi truhkumi, kas tani atrodahs.

Tas dseefmas pantinsch „Bet ka es esmu dsihwojis,“ pezder pee tahs lugas „Trihs tehwi weenā reisā“ — kura nerahtnis dehs Ansis sweschumā sawu no tehwa lihds dotu puhru negodigi dsihwodams isfchkehrdis un mahjā pahrnahzis, pa dalai sawu mahtes walodu peemirsis, sawus peedshwojumus sawejā wihšā, kā to pagrimuschi un samaitati zilweki mehds darit, dseedadams atklahj. B. A. k. buhtu wehlejees lai Ansis kahdu garigu dseefmu dseed?

Man leekahs, ka Zuhš, B. A. k. wehl nekad ne-eeseet Wahzu teāteri bijuschi, jo zitadi Zuhš to teikumū „War masgatees (!) eelsch preek un lust“ pawisam buhtut pahrskatijuschi un ne mas til wehrā leekamu atraduschi, atzeredamees, ka daschas Wahzu kuplejas publikai gihmi un auhs ir apswilnajaschas. Sinams kas zita ne ka naw dsirdojis, tam tahds teizeens loti breef-migs isklausahs.

Tahlak nomanu ka Zuhš no tulloschanas ari mas ko saproteet, tadeht leezeet wehrā: Tullotajam ir atwehlets tahdu wahrdu weetā, kas pilnigi Latw. walodā pahrzefami jeb zaur ko rihtma taptu jaukta, zitus wahrdus isleetat, ja til pats lodols zaur tam neteel maitats. Ja buhtu tullots kā Zuhš fazijuschi „desmitais,“ tad it rihtigi rihtmā weena silba buhtu pa dauds bijuse, tadeht tullotajs zita ne ka newareja dariht, ka „preektais“ fazit, un labi apluhkots waj zaur tam dseefmā sawā wehrtibā ko ir saudejuse? Jums warbuht tee desmit loti patihl, bet mehš ar peeji esam meerā.

Ja nu Zuhš, P. A. k., ne-eseet ar teem tulkojumeem: Gan nelaipe naw fa, bet er'stiba ta' un „Tam bija matuš pamest“ meerā, tad, tulkofchu ka to wehlatees, p. pr. „Es ist zwar kein Unglück aber 's ärgert Ein' doch!“ — „Wünsch ir gan neweens nelaipe, bet wünsch ero weenu tatschu.“ Un „der muß Haare lassen,“ „Das waijaga matuš laist.“ Ahre, zil jauki tas isklafahš! waj nu Latweefcheem pee Zums newaijadsetu eet padomu prasit, ko schee teikumi nosihmē?

Ja, zeenijams lasitajs, lasi kà „Teatera dseedataja“ leels kritiškis samā nepudrā pahrgudribā pats sawam rakstam pretojajs, ar wahrdu fakot pa wisam ir fajuzis; jo weenā weetā tas peerahda, ka nedrihkt wiš wahrdu pehz wahrda no Wahzu us Latweefchu walodu pahrzelt, to zaur tam til joks un nesaprafchana iszetotees, otrā weetā tas tulkotaju atkal smeij un foda, kalab ne-efot sapratigaki pahrzehlis. Kad P. A. k. buhtu peerahdijis, us kahdu wihši tas labaki bij pahrzelams, tad tam par to buhtu pateiziba nahkuse, bet tagad gandrihš jajauta, ko tahdš naidu un fklaudibas pilns zilmeks ir pelnijis?

Japeemin ir, ka ja wirsrakstus ween gribetu lasit, tad wisa-dās walodās atrastu leelu pulku teikumumu, kas lasitajeem buhtu nesaprotami. tomehr pašchu stahstu jeb dseesmu lasidami, tee pamahja, ko wirsrakstis nosihme. Ja P. A. k. til pahri pantinas no katras dseefmas buhtu lasijis, tur tad buhtu atradis, ko wirsrakstis nosihmē, bet kà rahdahš, wünsch to sawās dedsigās fodischanas dufmās pa wisam bija aismiršis.

Zums, P. A. k., taisniba, ka esmu to lugu „Dihwaina preziba“ jeb „Das es esmu“ gaismā laidis, un ka dsirdu schi pate luga tapfshot jau 4^{tu} reiši 30. augustā us Tukumā pusi israhdita. Lai-kam laudihm buhs patihkama. Zuhš sakeet, ka par scho lugu ne ka wairak negribeet spreest. Tas prahtigi! Bet ja Zums war-buht reis prahtā nahktu, par winu kahdus neewaschanas wahr-dus islaist, tad schē eepreekschu par atbildi: Lugu zauri lasidami Zuhš daischās pahrgrosifchanas atradiseet, tā p. pr. Wahzu lugā Wisēdeguna weetā seeweetis spehle, turpreti manā tulkojumā, wihreetis. To tadeht esmu darijis, ka pee mums us laukeem gruhti nahkahš, daudš seeweefchu pee kahdās lugu israhdischanas peedabut. Ari daischus teikumus, fklatu u. t. j. pr. esmu pawis-fam pahrgrosifjis, ne wiš gribedams zaur tam Wahzu lugu pahrlabot, bet weenweenigi tadeht, lai tas fklatitajeem un fklausita-jeem buhtu sapratigaki un israhdischana us muhsu masahm fklatu-wehm isdarama.

Na, nu Zums gan firds it weegla, ka reis leelu paslehpumu eseet laudis isklaiduschu p. pr. ka mana luga: „Dihwaina preziba“ naw wiš no Bekmana bet tilai pahrzelta no Bekmana is Wahzu walodas.

Nē, tahda fina naw ar peenu ween aismakfata, tur janem frengelis walihgā. Sinams, kad to it neweens nesinatu ka „Dih-waina preziba“ tulkojums, tad schahdu paslehpumu atklahschana gan drihš wehl wairak buhtu wehreta, bet deemschehl gandrihš wifš, kuru widū dšhwoju, to jau sinaja, ka pee schihs lugas strah-daju. —

Al, kaut jel sinatu kas mans pretineeks, waj jauneklis, kas nupat nobeidšis sawu degonu ar rokas stilbu noslauzit, jeb ar wihrs kam gara spehki masumā eet, jo tahdi til wareja schahd u kritiku, ka to P. A. k. gaismā laidis, fajeret. Lai nu buhtu kas buhdams, bet reis isklaidrot fahzis, to ar gribu pabeigt. Wisu-pirms man japeemin, ka jau 20 gadus starp Latweefcheem par fklototaju esmu strahdajis un Latwju tautu no wifas firds mihlu. Tuhkstošch un tuhkstošchi, kas mani pasihst, leezinahš ka es sawā amata, kà ari abr' amata ne-esmu flinks bijis, bet pehz sawa wahja spehka laiku straumei lihds peldejis. Gefahka dseedascha-nas beedribas dibinat, es to pašchu dariju. Gefahku teateri us laukeem israhdit, es žiteem nepaliktu pakal, un kad toreis til kah-

das 3 jeb 4 lugas ween bija, tad ari kahdās latwifki tulkoju, lai Latweefcheem lugas pawairotos. Esmu daischam amata-brah-lim gan pee dseedaschanas, gan zaur ehrgelu konzertehm, Zel-gawā, Döbelē, Bauskā 2c. 2c. palihdšigu roku sneedšis. Bes fklolofchanas puhlina esmu pawatas brihšchās daischu stahstu, jeb atkal kahdu grahmatu preeksch fklolās wajadšibas tulkojis un farakstijis. un ta nepeekufis preeksch Latwju tautas puhlejees, tā ka pat laika raksti daudšfahrt manu wahrdu godam peeminejuschu un manus puhlinus par labeem atsinuschu: [Zeenj. Latweefchi, netulkojeet schos manus sche issfazitus wahrduš par leelibu, jo wifš tas pulks, kas mani pasihst, leezinahš ka tas taisniba, bet teeku zaur P. A. k. speests, preeksch teem, kas mani nepasihst, zil ne zil ataisnotees.]

- 1) Pehz P. A. k. spreeduma tad nu mani raksti un puhlini preeksch Latweefcheem til nedarbi ween bijuschu! —
- 2) Wisu to til esmu leelibas pehz ween darijis, un —
- 3) buhtu labak bijis, kad it ne ka nebuhtu darijis.

Schē nu man buhtu ja-atbild.

- 1) Sakams wahrds: „Kà katram knahbis audšis, tā wünsch dseed!“
- 2) Sak. wahrds: „Tulfscha muza dikti fkan!“ — esmu gan bes, gan ar brilli Latweefchu rakstu krahjumā pehz „Paleijas Alfreda“ wahrda meklejis, bet to nekur usgah-jis. Tadeht taisniba, ka tee leelee blahwas un balamutes, kas sauzahš par Latwju tautas aisstahwetajeem, pa dafai preeksch Latwju tautas it ne kà nedara!
- 3) Un tahdi flinki, kas it ne kà nedara, no fklaudibas un naida labpraht redsetu, ka ziti ar ne kà nedaritu, tadeht P. A. k. ari faka, „labak buhtu ka tahdi nemas neraksta.“

Nē, nē, P. A. k., es esmu rakstijis, un ja Deems man dos pilnigu wefelibu, rakstischu wehl. Zuhfu puhlinsch man to wirs-rakstu „no Th. Bekmann“ leegt, ir weltigs. Nahkofschās 3 teatera lugās, kuras drukai nodofchu, wirsrakstu atkal ta pat eeraudsi-feet, bet par apmeerinaschanu Zums schē daru sinamu: Ja us wirsraksta (titufa) nestahw „originals“ bet til „no Th. Bekmann“ tad tas katru reiši ir tulkojums. Woi nu eseet ar meeru??

To beidsamo pantiku no J. Allunana Zuhš bahscheet kabatā un nogaideet kamehr tee wahrdi, kas tani faziti, pee Zums pee-pildahš! —
Th. Bekmann.

Redakzijas peesihmejums. Sinams ka naw par launu, ka par leetahm, kas schē no abahm pufehm issklaidrotas ar nopeet-nibu un taisnibai par godu teef pahrrunats; tomehr til tad, kad to nopeetni, lehnā garā dara. No P. Alfr. un Th. B. lgu raksteem newar wis fazit, ka tanis wiszaur nopeetns un lehnibas gars walda; bet newarehs wiš ari leegt, ka B. lgs bija deesgan ari aismemš un ka ta-deht wina atbilde ari newareja pa wisam bes fihwuma buht. Us wifu wihši mehš nu scho stihdu wehletos flehgt, lai zeen. raksti-taji, kureem abeem gan sawi nopelni, nesafahrsetos wehl jo wairak.

Sinas.

Trihs desmitā augusta swehtki

ir drihš flahht. Mums, Kurjemneekem un ihpafchi lauzineekem, kam žitā deenā, žitā brihdi jo plaschakas jeb wispahrigas fa-eeschanahš naw eespehjama, — mums schee swehtki ir neween loti

fwargi, het ari toti wajadsi. Bilnu gadu mehš puhlejamees un ruhpejamees par laizigu labklahšanu; pilnu gadu mehš lasam laikrakstus, grahmatas, — mahzamees un krahjam atsihšanu, tā bites medu. Beidsot mehš ilgojamees pehz ta brihšča, kur — ja ari tikai us weenu deenu — laizigās ruhpes waram nokratit, garu atspirdsinat, ar tuweem un tableem tautescheem kopā papreezatees, farunatees, ismainit sawas peedsihwojumus, weens otru pamahzit, eepreezet, ar ziteem eepasihstees un tahdā wihšē to garigu faiti pastiprot, kas muhs tā tauteschuš, tā weenas semes eedsihwotajus, tā weena Semes-tehwa behrnus saweeno. — Jo isdewigakš brihdis, jo jaukala deena preekšchi noluhka newar buht, ka 30. augusts, kurā mehš swehtijam sawa mihlota **Augsta Kunga un Keisara un Kreewijas Tronamantnecka** wahrdu deenu un kursēm. Latw. brihwēstibas-swehtkus.

Wezās meefas-un gara-lehdes ir jau sen saraussitas, fatruhdejuschas; wixu weetā ir zehlees sklaisis, kupls, brangs brihwibas-koks, kura wawehni mehš 30. augustā ar pateizigu firdi swehtijam un atminam to augstu brihdi, kurā pehz Keisara Aleksandera I. prahta un ar kursēm. muischneeku labprahtigu peepalihdsibu dsimts buhšchanas jubgi kluwa nokratiti, kursēmes Latweeschchi par brihweem pawalstneekem isfaziti. Teescham, schi atminasdeena ir swehta un dahrga katram ihstam Latweetim, un lai ari puskola-lehzeji un tee, kas aif schaurfirdibas un sagrositas galwas no sawa tautas karoga aifbehguschī, — lai ari tee us ihsteem Latweescheem smejahs un tos nizina zil patihl. — mehš tomehr 30. augustu turesim un paturesim augstā, dahrgā peeminā. Mehš negribam kildas un strihdu starp ziteem Walstis eedsihwotajem; mehš negribam zitu tautu lozektus nizinat un wineem usbrukt; to muhsu Augstā un taisnā Walstis waldiba, muhsu dahrgais Kungs un Keisars negrib, un ko Winšch negrib, to mehš ari negribam un newaram gribet. Mehš zeenijam zitas tautas, bet mehš ari wehletos, ka tahs muhs tapat zeeni, kamehr mehš neparahdamees nezeenigi. Wisi pawalstneeki lai ir lihds daudsi sem Augstā Kunga un Keisara szeptera; lai starp wifseem walda meers un fatiziba.

30. augustu swinedami mehš swinejam tā sakot tautas-jeb wis-pahrigos familijas-swehtkus, un wisi mums ir mihli, kas pee teem peedalabs, ar mums lihdspreezajahs, lai buhtu Wahzi waj Kreewi, ihstee Latweeschchi, waj kaunigee jeb nekaunigee tauteschi. Trihs desmitais augusts starpibas un schkelschanahs nepasihst: mehš swehtijam tad falihdsinashanas-un attihstibas-swehtkus!

Bet 30. augustam wehl ir zits noluhks; mehš tad tā sakot us gara darboschanas lauka parahdam, ko gadā laikā esam no jauna pastrahdajuschī, kahdus solus esam spehruschī wispahrigodprahtibas, labas fatilshchanahs un zitu sadshwes tikumu sinā; zil tablu esam nahkuschī ar dseeschānu, musiku, teatri un tā pr. It tā pehz wis pahrigahm istahdehm wispahrigu semes atsihstishchanos nosweram, tā ari 30. augustā gribam leezibu dot, ka mehš ne-esam flinkojuschī un puwuschī, bet strahdajuschī un zihnijuschees pehz laizigas un garigas attihstishchanahs. Unlai ari daschi warbuht us muhsu nopelneem us muhsu attihstibas panahkumeem ar ihpaschu atsihšanu neluhkos, — mehš tomehr atkal no jauna pahrliezinasimees un ar preeku atsihšim, ka mehš us preekshu dodamees, lai ari warbuht lehnām; bet „kas lehni nahl, tas labi nahl.“

Schogad mehš esam fataiijuschees 30. augustu jo plaschaki un ihsti brahligi swehtit. Mehš juhtam, ka tauta pehz tam ilgojahs. Jo wairal gara darboschanu, jo wairal firds pazetahs no semes darbeem us augshu; jo wairal zihnishchanahs, jo wairal ilgoshchanahspehz gara atspirdsinashanas, pehz tautiskas fatilshchanahs un pehz wispahrigu jubsmu ismainishchanas. — Muhsu wirswaldiba labpraht mums atlauj, tautas

swehtumus zeenit, tautu zelt un tautu us labeem zekeem wadit. Muhsu kaimini — Wahzi un Kreewi — preezajahs lihds ar mums par Latweeschu soleem attihstishchanā un — tā zerams — nems dsihwu dalibu pee muhsu 30. augusta swehtkeem. Mehš ari zeram, ka Widsemneeki muhs schogad tapat ne-eewehrotus ne-atstahs, tā ziteem gadeem. Mehš winus ne-esam ne kad peemirfuschī, — jazer, ka ari wixu firds reis atmodisees un tos dsihš schurp us Jelgawu — pee tautescheem, pee brahkeem. — Mehš sche newaram nepeeminetus atstah to wixu puhlinus, kas lihds schim preeksh 30. augusta swehtkeem strahdajuschī; un lai wixi ari daschā weetā warbuht maldifuschees, — nopelnu wineem tomehr netruhkt. Us ta pamata, ko wixi likuschī, schogad ir zelusehs jauna, plaschaka komiteja 30. augusta leetā. Komitejas lozektu skaitis ir lihds 29 un sneedsahs pat eeksch at-tahlakeem apgabaleem kursēmes widū. Pee winas wiswairal peeder pagasta wezakee, ziti amata-wixri un kaimneeki, tā ka tagad gan war fazit: „komiteja ir tautas paschas zehlusehs un tautā strahdahs.“ Preekschneeks ir Weber-Waraidoschā lungs, kas jau wis pahri par kreetnu tautas-dehlu un par uszih-tigu strahdneeku Latweeschu attihstishchanas-leetā pasihstams. Ne sen par adwokatu istudeerejis (eand. juris) winšch tagad tā sakot ar pirmo foli lauschu sadshwē usnemahs leelu puhlinu tautas-leetā, kas mums wifseem til swariga. Gods tahdam wixram!

30. augusta komiteja nau ne laika, ne puhlinu, neds naudas-upurus schehlojuse, lai swehtki isdotos kahrtigi un wifseem par preeku un Latweescheem par godu. Dahrsā ir gahdats par labu musiku, skunstigahm ugunihm un zitahm swehtku isrihkoschanahm; 6 dseetataju kori ir usajinati, parahdit, ko Latweeschchi dseedaschanas mahklsā paspehj. Pee goda-maltites warehs peedalitees, kas ween grib. Zautru runu un farunu netruhks. Teatri schogad kursēmē pirmo reis israhdihs sem Abdolfa Allunana k. wadishchanas operu „Preziosa“, ko wisi jau ar ilgoshānu gaidijuschī. Zazereka A. Allunana k. no jauna parahdihs sawu waru us slatwes. Pehz teatra, kur saweenots Rihgas un Jelgawas musika koris spehlēs un kur wehl dsihwoschu bildi grib israhdit, buhs Schirtenhöfera sahlē balle un dahrsā jauka musika, skunstigas uguns 2c. — Par wixu ir gahdats, zil ween bija sinams un eespehjams, tā ka mehš gan ar labu firds apsinu waram fazit, ka 30. aug. swehtki buhs jauki un pilnigaki, ne ka zitahm reisehm. Zerams, ka peedalishchanohs netruhkt.

Lai laudim nebuhtu kawekli un ihpaschi lai ari masee laudis waretu pee scheem swehtkeem dalibu nemt, tad komitejas dari-shānu wedeji ir nospreeduschī

30. augusta swehtkus schogad nolikt us swehtdeenu, 29. augustā,

ko mehš luhdsam eewehrot un ari ziteem pasazit, kas warbuht scho lapu nelasa. — Starp dseedaschanas koreem grib tā sakot dseefmu karu isrihkot, tadeht tee teek luhgti, 29. augustā, jau pulk st. 11 pr. pusdeenas atnahkt Schirtenhöfera k. dahrsā, lai waretu wis pahrigas promes noturet. Bes „Deews swehti Keisaru“, ko wisi lihds dseedahs, wisi kori kopā us wairal balshim pehz swehtku runas dseedahs „Deews swehti Latwiju“ no Baumana Kahrta. Dseedatajeem ir ihpaschas atweegloshanas no komitejas atwehletas. Peedalitees ari war wehl tee kori, kas nau usajinati. Wixu zitu, kas schē nau peeminetis, warehs sludinajums is programa redset.

Chr. Ehrtschkis.

Zil maj nopeetnibas, til maj taisnibas mihlestibas un meera-prahta mehš tatschu nebijahm zerejuschī pee „Balt. Wejstn.“ redakzijas atrast, tā ta sawā beidsamā atbildē tanī pasihstamā B. k. raksta leetā ir parahdijuse. Winai nepeeteek wehl ar to, ka

ta bei wajaðsibas muhsu beedribas dariðhanas eejaufusehs un B. f. aistahw, kur to newar aistahwet, ja negrib netaisnibu un nepareisibu; ka ta pret likumeem, pret taisnibu pirms beedribu nepareisi ajsnehmuse un tad winaas atbildi ar nepeeklahjigeem, rupjeem wahrdeem atraida, — ar to winai wehl nau deesgan, wina tagad usbruhk G. Matheram, kas ne sawa bet beedribas wahrda beedribu aistahweja. „G. Mather kunga rakstu zeenitajeem darām sinamu 2c. Tā „Balt. Wehstn.“ usfahk un pehz tam, kad tas daschas netaisnibas nodrukajis, winsch saka tablak: „Lai kam Mather kungam tas schehl bijis til brangu rakstu aistah neapbrihnotu.“ Kursch nopeetns laikraksts ta rakstis! Kursch wihrs, kas taisnibu mihl un kahdu le et u grib isskaidrot, peepe-schi usfahks personigas kildas un nizinashanas, kur tas pawisam naw aiskemts, kur us tam eemehslu pawisam truhk! Te teescham gribosham, negribosham ja-atbild: lai „Balt. Wehstn.“ zeen. redaktora lungs tatschu ari rakstneezibas lauka jo wairak nopuh-lejahs, lai kam ir winam tad zeenitaju un apbrihnotaju netruchs. Un ko lai atbildam us to peesihmejumu: „Kahda eemesla deht schis rakstu krahjums „Balt. Seml.“ nodrukats, naw ihsti ispro-tams?“ Ko us tam lai atbildam, jo katram ir sinams, ka ne-is-prashana daudreis ir nedseedejama kaite! Ar stubrgalwibu „Balt. Wehstn.“ paleek pee sawas greisahs teorijas pahr peerahdishanu un saka wisbeidsot: „eekam naw peerahdits, kur B. f. raksta nepareisibas, mums winsch ja-usklata par pareisu.“ Nu, schi laikam buhs ari nedseedejama kaite.

No Bez-Beebalgas. Schodeen es sawu isg. numura us-fahkto sinu wareschu lihds galam west. — Naw dauds ko brihni-tees, ka pee mums B. Beebaldseescheem druzin zitadal eet, neta daschur zitur: pats walsts-wezakajs (jau us zeturto lahgu) ir weens no wisu dedsigakeem teatra spehletajeem un dseedataju koru wirswadons jau no sen gadeem, muhsu zeenits Korneta tehws; til lab draudses- ka pagasta- skolotaji ir beedribas dsihwi beedri (Wilsatneeks jau wairak gadus beedribas- preekschneeks) u. t. pr. — B. Beebaldseeschi ir it fewischi tani sinu eewehro-jami, ka wini sabeedribas mihto, waj nu leelds pulkds waj ma-sds pulzinds; ta tad esmu pagahjuscha pusgada, 25. maija — siwju swehtkus un 18. juni ja mescha swehtkus lihds swinejis — ar runahm un dseefmahm. 24. juni ja ari B. P. lab-dar. beedriba isrihkoja swehtkus satumds un esara-pussalads, ne-tahk no mahzitaja muischas. Swehtki eesahlahs p. 7 wakara ar runu no beedribas preekschneeka, kurā winsch salihdsinaja zilweku kustonu walsti ar demantu mineralu walsti; abi gan esot tee wisu pahralee katris sawa walsti, bet abeem esot rihswechana un slih-peschana wajaðsiga, lai weens par isglihtotu zilweku un otris par brihtantu paliktu u. t. pr. Nu dseedaja wihru koris beedri-bas dseefmu, kura tahlumneekem jau pasihstama no dseefmu kara pirmejds lihgas-swehtkds Rihga un daschas zitas. Sau-litei loku galotnites sudrabina seltijot, abrauzja par rahmo esera spoguli zeen. mahzitajs ar sawu familiju un — laiwai pee malas tumojotees — dseedaja wisa beedriba us esera malas stahwedama „Lihgo laiwa us uhdena un t. pr.“ Tad runaja pag. skol. f. par Zahnu wakara nosihmi fends laikds un tagad, wisu pehdigi zeen. weefus apweiznadams. „Mehs gribam gaismas behrni buht“ — ta Korneta tehws — un azumirkli bij augsti kahrts galds pazeltahs petroleja muzas aisdedsinatās. Nu runaja muhsu zeen. mahzitajs, us pehdejo runu atfaukdamees un garaka runa labd.-beedribas puhlinus un zenteenus par deesgan teizameem atsih-dams. Nuna tila ar firsnigu labpatishanu usnemta. Tad wisu pehdigi runaja wisu-jaunakajs (sawa amata) no muhsu 5. draudses- skolotajeem zeen. M. f. Dedsigds wahrds winsch spreeda bahrgu bet pateesigu teesu par kahdu pantinu un zaur to par muhsu tautas „mutes-waroneem“) kuri weenigi pehz

sawa goda un sawa labuma tihkodami, ar wina mehds rehgo-tees, katra wina teikuma weeta ihsto pateesibu nolikdams. Schis pantinsch skaneja schā:

„Un swehto birschu weeta til lauki daschadi,
Neds preesteri wairs rahdahs, neds tautas deewekki,
No Kriwa wairs nesino ne kahdas dseedes stahstis —
Pasudis un nogrimis — tahds Behrkon' tehwa lahstis.“

Sawas runas faturu winsch fanehma beigds ihsumā kopā — wahrds, kuras jums pehz eespehjas luhkoschu atstahst. Muhsu sentehwu preesteri — ta winsch fazija — gan esot sawa laikā jo zeeniti tikusch; bet ziti laiki, zitas buhschanas, zitada tijiba. Pehz wehlo laikū preestereem mums ne-esot itin nelahda eemesla sehrotees; bet muhsu — muhsu widu esot patees' mahzitajs sawas draudses patees gans un preesteris. Elawa tam! zaur wina atnahlschānu ne-esot wifs wairs wezais Behr-kons ar saweem pawadoneem ar saweem lahsteem muhsu widu; bet weenigais, pateesais, kristigais Deews, kursch lahstu nepasihstot un kura sejs ne-esot draudschs un nifnis, bet peedodosch un laipnis. „Ja, brahti un mahsas“ — ta winsch sawu runu beidja — „mums“ ir it swarigs eemeslis, schodeen lihgsmeem buht un sawu sentehwu swehtkus zeenigi swinet, atjaunota weida, schlihtita prahta; jo mums iraid tas paschas swehtahs birses — basnizas un luhgschanas nami, — weza Kriwu weeta — patees gans un preesteris, weza Behrkona weeta — patees Deews. Ne kas naw sudis, ne kas naw grimis. Meers, fa-deriba laj ar mums wiseem. — Tad wehl kahdu dseefminu nodseedajahm un deeninas swihtot dewamees jautra un pree-ziga gara atkal katris us sawahm mahjahm: mahzitaji, skolotaji, amatneeki, semkopji katris pee sawa darba un amata. — . . . g8.

No Talseem mums peenahk schahdas sinas pahr tureenes istahdi, kas notiks 18., 19. un 20. aug. f. g.

Istahde atwehrs 18. aug., pulkst. 10. no rihta; no ta laika spehlehs musika lihds pulkst 11., zitas deenas no pulkst. 4. lihds 7. — Par goda-algu peespreedejeem ir iswehleti

1) preeksch kustonu nodatas:

- a) Barons von Delsen — Wihlfelē;
- b) " " Heyking — Sasmakā;
- c) Weteriners Koenig's is Postendes.
- d) Arendators J. Wolansky's is Ahrlawas;
- e) Talsu Bezremes fainneeks J. Grünwald's.

2) preeksch semkopibas rihku un raschojumu no-datas

- a) Barons von Brüggē — Stendē;
- b) " " Firds;
- c) Arendators J. Kreek;
- d) Melderis un Arendators Herzenberg's is Wandjes;
- e) Maschinu meisters un kalejs K. Bredis is Lub-Esereš.

Pahr istahditahm leetahm esot drukats katalogs (pahrskats). Sawā laikā mehš pahr scho istahdi nesihim jo plaschakas un faidrakas sinas.

*) Ari mums daschi tikusch febru jautschānu preekschā, kadeht M. f. g. kas pilnigu augstskolas (unwersitetes) mahzibu bandijis, nepreemot labaku weetu, par peem. Behrterburgā, kur leelals lones un pēda netruchst. Nu, zil mums sinams, M. f. g. sawa tagadeja weeta neween ir laimigs, bet ari wajaðsiga, ne ka Behrter-burgā jeb kur zitur. — Redakcija.

Sludinajumi.

Rihgā.

Rihgā.

Joh. G. Kundta

pulkstenu andele

ir paleelinata

un pabrželta no Rasku-eelas uš Smilšču- un Sirgu-eelas stuhri, tā ka tagad tajā ir leela ismehle pulstenu un mušķu kastes u. t. pr. par lehtakām zenāhm un ar avgalwoščanu.

Breefšch Kursemes.

Zeenijamai publikai, ihpafšchi lauzeneeķeem, daru ņinamu, ka es no kopmāra Hōvķera ķunga atšķirdamees tagad esmu

eetaifijis pats ņawu bodi

Jelgawā, pee tirguš-platšcha, blakus Goerķ ķunga apteekim.

Peeminedams, ka es ņhini jaun-eetaifitā andeles-weetā turešču wiņas lauzeneeķeem jo waja- dšigās prezes, ka ņahli, ņilķes, superšoffatu, daščhadās linu un kotwilnu-dšijas, ņufuru, kaņeju, tehju u. t. j. pr. es apšolos ruhpetees par labu prezi, laiwnigu un ņahrtigu apdeene- ņhanu un žeru, ka nē ween mani wezee andeles draugi un pašhstami, bet ari žiti lauzeneeki man ņawas uštizibas ne-afraus, bet turpreti manu prezi labprabt pirķdami, jauno andeles eetaifi weizinahs.

Kahrlis Heilsbergis

Behterburgas uguns-, nandas augļu- un kapitāla apdroščhi- naščhanas-beedribas walde

tur par ņawu godu, wiņeem iņsludināt, ka wina no 20. julija ņahkot kaufmana ķungu

G. Trampedach

(darba-weeta: Lankowsky & Riccop, Katoku eelā № 1.) par winaš weenweenigu weetneeku preefšch

Jelgawas un apgabala

ir iswehlejuņe un tadehļ uiaizina tā wat apdroščhināščhanas pret uguni, tā ari augļu un kapitāla leetās pee G. Trampedach ķunga peeteiķtees.

Jaunais Krogs (Neuenkrug)

ķam ari ņeme kļah, tiks trefšdeen, 6. septemberi ņh. g., pulstien 12. pušdeenā, Pomuščas muišchā (pee Bauņas) uš wairatšoliščhanu pahrđots.

Muiščas walde.

O. W. Krūgera

buhwķoku pahrđoščhanas-plāži, Jelgawā, war dabut papli- nam: krona un brahķa dehķus, plankas no wiņadeem ko- ņeem, magonijas un lasdās koka furnibrus, oņcha un ošola krona rata-ķofus, egļu un preešču balķus, Kuršemes un Wāhņijas dalkstinaš un ķeeķelus, Stetines un Angļijas uguns-ķeeķelus, muhneeku kalķi, upes-granti, ņķalu-pihķes, needres preefšch ģipšdeķeem, ņmallu ģipši, ģipša alminuš, itin ņmallu patent Portland-ķementu, ņmallas Angļijas oģ- les, superšoffatu, tā ari wiņadus buhwķotus u. t. j. pr war lehtu maķu.

G. Lindau.

Manā brandwihna bodē pee baltā gaila uš Katola un Paņtes eela ņuhra Nr. 57. pahrđodu ņpirķtu wiņadu brandwihnu, liķeri, balķamu, dubult ņchnapfi un atšchifhtina war ņabrika ženu.

Skolneeķes

(meiteneš) atrod ķorteli un uš wehleščhanos ari ušturu Jel- gawā Keelajā eelā Nr. 48, weenu treti angščhā, pee W. Raķel. Teek apšolita weenahņiģa ardeeneščhana.

Koņitei!

„Es juhtu alašč ņwehtdeenas, „Kađ laudis Deenu peclubđahs, „Kađ Jelgaw'as pulstienišchi ņķan — „Žit miķ! Tu man! Ddejs.

Atkal pahrreiojis, eņmu tagad ņawā dših- wolli, Katoku-eelā Nr. 48, iņ deenas — preefšch pušdeenās no pulst. 8 liħđš 10 un peħš pušdeenās no pulstien 3 liħđš 5, runa- ģam.

Augustā 1876.

Dr. V. Cohn.

Labu ņoda- un ņeltera-uhdeni, tā ķā ari

wiņadas limonades

war dabut.

G. Sillera ņķunņtigu uhdeni ņabrika Jelgawā.

Zeħra ģastuņi („Kurisches Haus“), Jelgawā, war kaħđš jaunš žilweķs pee- teiķtees, kaš

pawahra amatu

grib mahņitees.

A. Schaedlich.

Swehtķu programa

preefšch

brihwestibas ņwehtķeem,

Jelgawā 29. augustā.

1. Kaš uš ņwehtķeem nahķuņchi, ņapulģetees Šķirkenbōsera dabriķā.
2. Swehtķi eefahķtees pulstien 1. peħš pušdeenās dabriķā ar ņwehtķu uvertibri un runu. Dabriķā buħš muņķla, dšeedaščhana un wakarā ņķunņtigas ugunis.
3. Goda malrite eefahķtees pulstien iķķerđs. Kaš pee tabš weķlabš dalibu ņemt, tam ģaweteiģahš liħđš 28. augustam pee G. Wathera ķ.
4. Pulstien 6. ņahķtees teatrīs ar prologu no Adolfa M- lunana ķunga un ar dšihwoščho bildi. Šķrahđiģš jauno ņķatu-ģugu ar dšeedaščhanu „Preģioņa.“
5. Wakarā buħš Šķirkenbōsera dabriķā ņķunņtigas ugu- nis un ņahķē balē. —

Swehtķu ķomiteja.

Ķhdolē

pee ņuldigas tays no nahķoņķeem Ķurģeem 1877 wairak malas- muiščas iņrentetas. Tuwakaš ņinas war dabut pee muiščas wal- deš, waj nu ģaur rakšķeem waj wahrdeem.

Tadehļ, ka es ņawu

drahņas-bodi

eņmu pahrđewis, es wiņus tos, Ķwi man pa- rahđā palķuņchi, uņaizinaju, ņawus paradus driħsumā, bet ne weķlak, tā liħđš 1. septemberam ņh. g. man aiņmaķfat.

Dobelē.

J. Dawidowsky.

Peē ģaidamas premiju- biletu wiķķchanas no I. un II. aiņleeneģuma uņnēmahš

apdroščhināščhanu

pret

iņloņeščhanas ņķahđi (Amortisation)

M. S. Stern & dehļs.

Jelgawā.

No ģenņures atweķķeet. Rihģā, 11. augustā 1876.

Drutās pee J. W. Steffenhagena un deķla.